

vladao novac, uvlačila se zapadno-evropska civilizacija.

III.

Osim spomenutih pojava, koje su bilo djelomično bilo potpuno prodrle u naša sela, ima još jedna pojava, koju dugujemo zapadno-evropskoj civilizaciji i kojoj treba obratiti posebnu pažnju. To je pojava ograničavanja poroda.

Možemo ustvrditi, da seljaštvo uopće gleda na djecu kao na buduću radnu snagu, kao na neku vrstu osiguranja u starosti, bolesti i iznemoglosti roditelja. U zadružnom životu se od roditelja, koji su imali odraslu djecu, sposobnu da ih zamijene u radu, tražilo manje napora i manje rada. Osim toga u kolektivnoj zadružnoj organizaciji djeca nijesu predstavljala nikakvu brigu za roditelje, ni ikakvu odgovornost za njihov razvitak i odgoj. Svi odrasli domari imali su disciplinsku vlast nad svom djecom u zajednici, a osim toga su se uvijek starija djeca brinula oko mlađe djece, i djeca su se međusobno najbolje disciplinirala. Za odgoj i ishranu bila je odgovorna čitava zajednica, i djeca su se postepeno privikavala na sve običaje i pravila, na kojima je bila zasnovana ta kolektivna društvena organizacija. Osim toga u radu s odraslijim domarima sticali su znanje u stočarskim i u poljodjelskim poslovima, kao i u kućnim obrtima, sve prema naklonostima i sposobnostima pojedinaca, tako da se već u mlađim godinama moglo znati, kojemu će se poslu pojedinci kao odrasli domari posvetiti.